

METODICKO-ORGANIZAČNÉ POKYNY CHEMICKEJ OLYMPIÁDY

49. ročník, školský rok 2012/2013

ORGANIZÁCIA CHEMICKEJ OLYMPIÁDY

49. ročník Chemickej olympiády (CHO) sa v školskom roku 2012/2013 uskutoční na základe Organizačného poriadku Chemickej olympiády zaregistrovaného Ministerstvom školstva SR dňa 25. augusta 2009.

Vyhlasovateľom CHO je Ministerstvo školstva SR, odborným garantom je Slovenská chemická spoločnosť.

Súťaže CHO v jednotlivých kolách koordinujú príslušné komisie CHO v súlade s organizačným poriadkom a garantujú ich regulárny priebeh a vyžadovanú odbornosť a kvalitu.

Súťaže CHO po finančnej a organizačnej stránke zabezpečujú na základe Smernice Ministerstva školstva Slovenskej republiky č. 27/2011 o organizovaní, riadení a finančnom zabezpečení súťaží žiakov v Slovenskej republike s platnosťou od 1. júna 2011:

- školy v študijnom (domácom) a školskom kole,
- krajské školské úrady a poverené centrá voľného času v obvodnom a krajskom kole, resp. poverené organizácie podľa pokynov MŠ SR v súvislosti s reorganizáciou štátnej správy,
- IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže v celoštátnom kole.

ÚČASŤ NA SÚŤAŽI

Účasť žiakov na súťaži CHO a na sústredueniach, ktoré s ňou súvisia, je dobrovoľná a považuje sa za činnosť, ktorá priamo súvisí s vyučovaním. Je formou odbornej prípravy žiakov.

Žiak súťaží v CHO buď v kategórii, ktorá mu prislúcha podľa ročníka a typu školy, a/alebo v kategórii vyššej ako mu prináleží, ale v jednom školskom roku najviac v dvoch kategóriách.

Keďže CHO je postupová súťaž, podmienkou účasti žiaka vo vyššom kole súťaže je jeho úspešná účasť v nižších kolách v súlade s organizačným poriadkom a týmito pokynmi.

Je nevyhnutné, aby žiak absolvoval študijné (domáce) a školské kolo na škole, ktorú navštevuje. Obvodné a krajské kolo môže absolvovať len v obvode alebo kraji, do ktorého patrí jeho škola.

Organizátori CHO v regiónoch Slovenska nemôžu svojvoľne meniť schválené termíny jednotlivých kôl CHO.

V rámci jednotlivých kôl CHO musia byť udelené všetky miesta. O ďalšom postupe súťažiacieho do vyššieho kola rozhoduje jeho úspešnosť.

KRITÉRIÁ POSTUPU ŽIAKOV DO VYŠŠIEHO SÚŤAŽNÉHO KOLA

Pri postupe žiakov do vyššieho kola sa zohľadňujú tieto kritériá:

- priestorové možnosti organizátora príslušného kola (praxe sa v danom kole zúčastnia všetci účastníci. Ak to vyžadujú obmedzené kapacitné možnosti, polovica súťažiacich bude súťažiť v teórii a polovica v praxi a následne sa vymenia.)
- umiestnenie žiaka v nižšom kole (príslušná komisia rozhodne o počte postupujúcich na základe umiestnenia v nižšom kole a to rovnaký počet z každej súťažiacej „jednotky“),

- dosiahnutá úspešnosť v nižšom kole (Do celkovej kapacity pre praktickú časť sa súťažiaci doplnia podľa počtu bodov získaných v nižšom kole. Komisia má právo si vyžiadať riešenia žiakov, ktorí môžu takto postúpiť pre zjednotenie hodnotenia úloh. V prípade rovnosti celkového počtu bodov o poradí súťažiacich rozhoduje vyšší počet bodov za teoretickú časť.)

MOŽNOSTI POSTUPU ŽIAKOV V JEDNOTLIVÝCH KATEGÓRIÁCH CHO

Študijné (domáce) kolo → Školské kolo (kategórie A, B, C, Dg, Dz a EF)

Pedagóg zodpovedný za organizovanie CHO na škole určí žiakov postupujúcich do školského kola na základe výsledkov dosiahnutých v študijnom (domacom) kole.

Školské kolo → Obvodné kolo → Krajské kolo (kategória Dz)

Príslušná komisia CHO na základe výsledkov dosiahnutých v nižšom kole a vyššie uvedených kritérií určí žiakov postupujúcich do vyššieho kola a pozve ich písomne alebo prostredníctvom elektronickej pošty do obvodného, resp. krajského kola súťaže najneskôr desať dní pred jeho konaním.

Školské kolo → Krajské kolo (kategórie A, B, C a Dg)

Príslušná krajská komisia CHO na základe výsledkov dosiahnutých v školskom kole a vyššie uvedených kritérií určí žiakov postupujúcich do krajského kola a pozve ich písomne alebo prostredníctvom elektronickej pošty do krajského kola súťaže najneskôr desať dní pred jeho konaním.

Školské kolo (kategória EF) / krajské kolo (kategória A) → Celoštátne kolo (kategórie A, EF)

Predseda, podpredseda a tajomník SK CHO na základe výsledkov dosiahnutých v školskom (kategória EF) / krajskom (kategória A) kole a vyššie uvedených kritérií určí žiakov postupujúcich do celoštátneho kola. Ich zoznam zverejní IUVENTA na www.olympiady.sk. Postupujúci súťažiaci sa prihlásia do stanoveného termínu prostredníctvom elektronickej formulára na uvedenej internetovej stránke.

Pri postupe žiakov do všetkých kôl sa vyžaduje, aby zodpovední pedagógovia na školách a členovia príslušných komisií CHO plne rešpektovali vyššie uvedené kritériá postupu!

KATEGÓRIE A SÚŤAŽNÉ KOLÁ CHEMICKEJ OLYMPIÁDY A ICH NADVÄZNOŠŤ

Kategória	Súťažné kolá
A	Študijné kolo → Školské kolo → Krajské kolo → Celoštátne kolo T a P ¹⁾ T T a P ²⁾ T a P
B	Študijné kolo → Školské kolo → Krajské kolo T a P T T a P
C	Študijné kolo → Školské kolo → Krajské kolo T a P T T a P
Dg	Študijné kolo → Školské kolo → Krajské kolo T a P T T a P
Dz	Študijné kolo → Školské kolo → Obvodné kolo → Krajské kolo T a P T T a P T a P
EF	Študijné kolo → Školské kolo → Celoštátne kolo T a P T a P T a P

T – teoretické úlohy;   P – praktické úlohy

- 1) V študijnom kole sú praktické úlohy dobrovoľné a sú určené na prípravu pre vyššie kolá súťaže. Pri postupe do školského kola sa hodnotia len teoretické úlohy, ale pri rozhodovaní učiteľ môže zohľadniť aj výsledky žiaka v praktickej časti.
- 2) V krajskom kole sa z praktických úloh hodnotia len úlohy z analytickej chémie. Žiakom, ktorí chcú byť úspešní v celoštátnom kole, príp. na MCHO, sa však odporúča, aby venovali náležitú pozornosť aj úlohám z organickej syntézy, a to nielen v krajskom, ale už v študijnom kole.

VÝSLEDKOVÉ LISTINY A ICH ZASIELANIE, VYHODNOTENIE PODUJATIA

Výsledky príslušného kola (školského, obvodného a krajského) je potrebné zapísať do jednotného tlačiva **výsledkovej listiny**. (Tlačivá budú zverejnené na www.olympiady.sk v časti CHO – tlačivá.) Výsledková listina bude obsahovať:

- označenie kola,
- označenie kategórie,
- dátum a miesto konania kola,
- priezvisko a meno žiaka,
- presný názov a úplnú adresu školy,
- titul, meno a priezvisko pedagóga, ktorý žiaka na súťaž pripravoval,
- výsledky žiaka z jednotlivých úloh teoretickej a praktickej časti (ak ju súťažné kolo má) – osobitne uvedené dosiahnuté body
- celkové dosiahnuté výsledky – získané body SPOLU a celková úspešnosť v %.

"Úspešný riešiteľ" je žiak, ktorý získal minimálne 40 % z maximálneho počtu bodov.

Pedagógovia zodpovední za organizovanie CHO na jednotlivých školách zašlú elektronickou poštou po skončení školského kola **výsledkovú listinu a vyhodnotenie školského kola** (vrátane štatistiky zapojenia žiakov do CHO v školskom kole):

- **kategórie Dz** predsedom príslušných obvodných komisií CHO do piatich pracovných dní,
- **kategórií A, B, C a Dg** predsedom príslušných krajských komisií CHO do piatich pracovných dní,
- **kategórie EF** predsedovi, podpredsedovi a tajomníkovi SK CHO do troch pracovných dní po skončení školského kola.

Predsedovia obvodných komisií CHO zašlú elektronickou poštou **výsledkovú listinu a vyhodnotenie obvodného kola kategórie Dz** (vrátane štatistiky zapojenia žiakov do CHO v školských kolách a obvodnom kole) predsedom príslušných krajských komisií CHO do 5 pracovných dní po skončení obvodného kola CHO.

Predsedovia krajských komisií CHO zašlú elektronickou poštou

- **výsledkovú listinu krajského kola kategórie A** predsedovi, podpredsedovi, tajomníkovi SK CHO a vedúcemu autorského kolektívu do troch pracovných dní po skončení krajského kola;
- **výsledkovú listinu krajského kola kategórií B, C, Dg a Dz** podpredsedovi SK CHO a vedúcemu autorského kolektívu do 14 dní po skončení krajského kola.

Dôležitou súčasťou príslušného kola je písomné **vyhodnotenie podujatia** (tlačivo je zverejnené na www.olympiady.sk, v časti Tlačivá), v ktorom sa zhodnotí napr. odborná stránka kola, náročnosť súťažných úloh, uvedú sa prípadné zmeny, ktoré nastali v porovnaní s minulým ročníkom súťaže, štatistické zapojenie žiakov do CHO, prípadne problémy, ktoré vznikli. Na záver je vhodné uviesť námety, návrhy a pripomienky, ktoré je potrebné riešiť z pohľadu KŠÚ alebo SK CHO.

V hodnotení CHO v príslušnom kraji sa danom krajského kola kategórií A, B, C, Dg a Dz sa vyžaduje, aby predsedovia krajských komisií CHO zhodnotili nielen priebeh krajského kola, ale na základe podkladov zaslaných z nižších kôl aj priebeh všetkých súťaží CHO v kraji vrátane štatistiky zapojenia žiakov. Vyhodnotenie krajského kola zašlú predsedovia krajských komisií CHO elektronickou poštou predsedovi SK CHO, podpredsedovi SK CHO a vedúcemu autorského kolektívu do 10 dní po krajskom kole CHO.

HARMONOGRAM SÚŤAŽÍ CHEMICKEJ OLYMPIÁDY

Kategória/ kolo	Študijné	Školské	Obvodné	Krajské	Celoštátne
A	do 30.11.2012	7.12.2012		29.-30.1.2013	24.-27.2.2013
B	do 15.2.2013	15.3.2013		11.4.2013	
C	do 5.4.2013	19.4.2013		9.5.2013	
Dz	do 30.1.2013	15.2.2013	15.3.2013	25.4.2013	
Dg	do 30.1.2013	15.2.2013		18.4.2013	
E a F	do 7.12.2012	24.1.2013			24.-27.2.2013

BEZPEČNOSŤ A OCHRANA ZDRAVIA ÚČASŤNÍKOV SÚŤAŽE

- 1) Pri organizovaní všetkých kôl CHO a akcií súvisiacich s CHO musia organizátori dôsledne dodržiavať bezpečnostné a hygienické pravidlá podľa čl. 10 Smernice MŠ SR a relevantnej platnej legislatívy SR, najmä Nariadenia Vlády SR č. 286/2004 Z.z., v znení neskorších predpisov.
- 2) Autori praktických úloh dbajú na minimalizáciu rizika a expozície súťažiacich nebezpečným chemickým látkam a musia v zoznamoch chemických látok použitých v úlohách CHO prehľadne označiť látky príslušnými označeniami špecifického rizika (R-vety) a bezpečnostnými informáciami (S-vety) podľa Európskej smernice 67/548/EHS. Organizátor môže použitie chemických látok konzultovať s odborným garantom súťaže.
- 3) Látky, ktorým sú priradené R-vety R 45, R 46 a R 49 (karcinogénne a mutagénne látky), R 26, R 27 a R 28 (veľmi jedovaté látky, T+) sa pri súťažiach CHO a v príprave súťažiacich na súťaže zakazuje. Používanie jedovatých látok, označených symbolom T, sa v prípravných a súťažných úlohách neodporúča, ale možno ich používať, ak budú použité v malom množstve a vo vysokom zriedení zabezpečujúcim zanedbateľné riziko.
- 4) Pri chemických experimentoch v rámci súťaže CHO súťažiaci musia používať svoje vlastné ochranné laboratórne plášte a musia si chrániť oči vhodnými okuliarmi. Podľa charakteru práce treba použiť aj ďalšie ochranné prostriedky, určené v zadaniach úloh v súlade s S-vetami. Súťažiaci dostanú s výnimkou plášťov všetky potrebné ochranné prostriedky od organizátora.
- 5) Organizátor zabezpečí dostatočnú ochranu zdravia súťažiacich žiakov:
  - a) potrebnou teoretickou prípravou v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
  - b) sústavným odborným dozorom pri práci,
  - c) vhodnou organizáciou režimu práce a
  - d) inými opatreniami, napríklad používaním osobných ochranných pracovných prostriedkov, zabezpečením dostatočného vetrania a pod.

Ďalšie informácie poskytnú členovia Slovenskej komisie chemickej olympiády:

1. **doc. RNDr. Martin Putala, PhD.** (predseda SK CHO)
Katedra organickej chémie
Prírodovedecká fakulta UK
Mlynská dolina CH2
842 15 Bratislava
E-mail: martin.putala@fns.uniba.sk
Tel.: 02-60296323, 0905-812799
2. **Mgr. Stanislav Kedžuch, PhD.** (podpredseda SK CHO)
Ústav anorganickej chémie SAV
Dúbravská cesta 9
845 36 Bratislava 45
E-mail: stanislav.kedzuch@savba.sk
Tel.: 0903-417126
3. **RNDr. Roman Lehotský** (tajomník SK CHO)
IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže
Búdková 2
811 04 Bratislava 1
E-mail: roman.lehotsky@iuventa.sk
Tel.: 02-592 96 274, 0905-497708
Web: www.olympiady.sk

Prílohy:

1. Kategórie a obsahová časť CHO
2. Obsahová náplň jednotlivých kategórií CHO

1. KATEGÓRIE A OBSAHOVÁ ČASŤ CHO

Prehľad zaradenia súťažiacich do kategórií Chemickej olympiády

Kategória	Typ školy	Ročníky, pre ktoré je príslušná kategória určená
A	štvorročné gymnázium päťročné gymnázium šesťročné gymnázium osemročné gymnázium	3. a 4. ročník 4. a 5. ročník 5. a 6. ročník septima a oktáva / 7. a 8. ročník
B	štvorročné gymnázium päťročné gymnázium šesťročné gymnázium osemročné gymnázium stredná odborná škola	2. ročník 3. ročník 4. ročník sexta / 6. ročník 2. ročník
C	štvorročné gymnázium päťročné gymnázium šesťročné gymnázium osemročné gymnázium stredná odborná škola	1. ročník 2. ročník 3. ročník kvinta / 5. ročník 1. ročník
Dg	päťročné gymnázium šesťročné gymnázium osemročné gymnázium	1. ročník 1. a 2. ročník tercia a kvarta / 3. a 4. ročník
Dz	základná škola	dva najvyššie ročníky
EF	stredná odborná škola	úroveň E: žiaci, ktorí neukončili 3. ročník úroveň F: žiaci 4. ročníkov

2. OBSAHOVÁ NÁPLŇ JEDNOTLIVÝCH KATEGÓRIÍ CHO

Kategória	Obsahová náplň	
	Teória	Prax
A	Anorganická a analytická chémia Fyzikálna chémia Organická chémia Biochémia	Analytická chémia Organická syntéza
B	Anorganická a všeobecná chémia Organická chémia	Analytická chémia
C	Všeobecná a anorganická chémia	Anorganická syntéza a s tým spojené výpočty
Dg	Všeobecná a anorganická chémia	Jednoduché pokusy v anorganickej a analytickej chémii a s tým spojené výpočty
Dz	Všeobecná a anorganická chémia	Jednoduché pokusy v anorganickej a analytickej chémii a s tým spojené výpočty
E	Technologické výpočty Všeobecná a fyzikálna chémia I Organická chémia Analytická chémia	Komplexná úloha zložená z preparatívnej a analytickej časti a príslušných výpočtov
F	Všeobecná a fyzikálna chémia II Biochémia Organická chémia Analytická chémia	